

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
Овсяннікова Вячеслава Георгійовича
на дисертацію Яхно Олени Іванівни
«ВОКАЛЬНА СТИЛІСТИКА В УКРАЇНСЬКІЙ РОК-МУЗИЦІ:
ГЕНЕЗА, ЕВОЛЮЦІЯ, СУЧАСНІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 02 Культура і мистецтво
за спеціальністю 025 Музичне мистецтво

Сьогодні українська рок-музика органічно поєднує надбання світової популярної музики з національною музичною традицією і представлена низкою виконавців і гуртів, кожен з яких є яскравою індивідуальністю. Наявні наукові розвідки присвячені українській рок-музиці, у своїй більшості, порушують різні питання стосовно аналізу «саунду» і стилістичних виконавських особливостей, проте вокальна складова залишалася другорядною, узагальненою або опосередкованою.

Дисертація Яхно Олени Іванівни відзначається новаторством і є, безумовно, актуальним дослідженням у контексті вивчення та розвитку сучасної української популярної музичної культури, адже авторка звертається до мало вивчених і практично не досліджених питань стосовно стилевих особливостей вокалу в рок-музиці. Вищезазначене дає підставу сфокусувати увагу на своєчасності обраної теми дослідження «Вокальна стилістика в українській рок-музиці: генеза, еволюція, сучасні репрезентації», що обумовлено актуальністю дослідження, спрямованою на комплексне і поглиблене вивчення феномену рок-музики в аспекті її вокальної складової у контексті творчості сучасних українських рок-гуртів.

У роботі проаналізовано напрями рок-музики, охарактеризовано музичний потенціал західних гуртів і виконавців та надано аналіз історичних етапів еволюції світового рок-вокалу. У дисертації також запропоновано

періодизацію основних етапів становлення української рок-музики від 1960-х рр. до сучасних рок-гуртів.

Варто зазначити ґрунтовну теоретичну базу, яка охоплює фундаментальні розділи сучасного музикознавства, що сприяли ефективному вирішенню поставлених завдань та досягненню мети дослідження. Методологія дослідження ґрунтується на загальнонаукових і спеціальних підходах та методах. До цінних напрацювань дисертантки належать зокрема результати, отримані завдяки застосуванню методів виконавського і жанрово-стилістичного аналізу.

Основні положення і результати дослідження висвітлено у трьох наукових одноосібних статтях в спеціалізованих виданнях, рекомендованих і затверджених МОН України, а також в доповідях авторки на всеукраїнських та міжнародних наукових і науково-практичних конференціях.

Структура дисертації характеризується послідовним викладом матеріалу: вона складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатку. Загальний обсяг дисертації становить 200 сторінок; з них основного тексту – 165 сторінок.

У вступі здійснено огляд наукової літератури, охарактеризовано джерельну базу та окреслено базові поняття, а значний список використаних джерел охоплює сучасні дослідження українських та зарубіжних науковців. Серед списку використаних джерел є російське видання – автор В. Комендантский. На нашу думку, використання подібного роду праць рекомендується оминати, проте зауваження містить радше етичний характер. Розкриті автором актуальність, мета, завдання, об'єкт, предмет та хронологічні межі дослідження зауважень не викликають.

Дисертація охоплює три надзвичайно важливі складові дослідження обраної теми: теорію, історію та практику.

У першому розділі визначено поняття музики «третього пласта». Зазначено, що вокальна стилістика в рок-музиці надзвичайно різноманітна за витоками і способами реалізації. Охарактеризовано рок-музику як стиль, представники якого попри комерціалізацію продовжують нести певну

філософію, особливий спосіб мислення в глобальному культурному просторі, зберігши протестний потенціал і виконуючи важливі соціокультурні функції для суспільства. Здійснено порівняльно-термінологічний аналіз стильових компонентів в музиці та конкретизовано термінологічний апарат. Простежено стильову еволюцію року, яка характеризувалась віддзеркаленням світових музичних тенденцій. У підрозділі 1.2 зазначається порівняльна характеристика року і джазу акцентуючи на відмінностях двох протилежних стилів. В той самий час у цьому ж підрозділі та у висновках до першого розділу лаконічно згадується гібридний напрям джаз-рок (с. 38, 54). Хоча стиль джаз-рок і аналізується в наступних розділах, проте, на нашу думку, варто було б здійснити глибший аналіз цього стилю й окреслити більш розлого його особливості, адже джаз-рок займає вагоме місце в умовній ієрархії музичних напрямів, а його західні представники відзначаються високопрофесійною вокальною майстерністю, наприклад гурти «Chicago» та «Blood, Sweat & Tears».

У другому розділі обґрунтовано теоретичні та методологічні підходи до вивчення вокальної складової в контексті стильових метаморфоз рок-музики. Визначені види рок-вокалу та їх технічні виконавські особливості. Проаналізовано і визначено етапи еволюції вокальної складової в рок-композиціях від витоків до сучасності. У процесі еволюції вокальної складової рок-музики охарактеризовано й виконавські манери та вокальні прийоми. Окрім цього, варто відзначити планомірний й історіографічний аналіз музичних напрямів та їх яскравих представників (виконавців і гуртів).

В останньому розділі визначено періоди становлення української рок-музики, починаючи з кінця 1960-х років, й охарактеризовано музичні альбоми сучасних альтернативних українських рок-гуртів. Доведено, що кожен з українських рок-гуртів, працюючи в певному стилі, прагне до ексклюзивного звучання шляхом індивідуалізації. Зазначено, що один з найпопулярніших в Україні сучасних українських рок-гуртів – «Бумбокс», обираючи як провідний напрям фанк-рок, в межах свого стилю сформував творчий доробок із рок-балад та естрадних пісень-романсів, а гурт «Один в каное» базується на основі

інді-року, поєднуючи цей напрям з національною українською інтонаційністю. Охарактеризовано гурт «Ероlets», як такий, що спирається на гранж та блюз у сполученні з елементами диско та хард-року, а гурт «Royal Corvus» демонструє у своїх альбомах англomовну ретро-модель рок-вокалу.

До зауважень що були висловлені вище, додано ще питання, що виникли у процесі знайомства з дисертацією.

1. Пісенна мова – це не лише фонетика, але й підкреслення ідентичності, звернення до національної музичної традиції та складова виконавської вокальної манери, а намагання імітувати мелодійну фонему англійської мови в українських текстах пісень стає, останнім часом, своєрідним компромісом у поєднанні західного та українського компонентів в рок-музиці, що, наприклад, прослідковується в пісні «Титанік» гурту «Ероlets». При аналізі такого глибинного компонента як вокальна стилістика в українській рок-музиці варто було б розглядати рок-вокал крізь призму мовної фонемі. Як, на думку авторки дослідження, мовна фонема в пісні відбивається на вокальній стилістиці в українській рок-музиці?

2. Запис вокалу в студії й концертне виконання мають свої особливості, зумовлені як звукотехнічними можливостями, так і емоційною складовою вокаліста. На думку авторки, чи може відрізнятись і набувати нових відтінків стиль рок-вокалу студійного запису від концертного виступу? Якщо так, то за яких умов і внаслідок яких чинників може відбуватися зміна вокального стилю?

Зазначені зауваження не знижують теоретико-практичного значення проведеного дослідження. Побудова роботи є логічною і грамотною, а виклад основного тексту відзначається чіткістю, лаконічністю і послідовністю, що дозволило повною мірою розкрити заявлену тему, яка підводить до обґрунтованих висновків. У дисертації Олена Іванівна Яхно дотрималася принципів скрупульозності та наукової достовірності. Таким чином ми констатуємо, що усі завдання дослідження дисертанткою були успішно вирішені.

Враховуючи вищевикладене констатуємо, що дисертація Яхно Олени Іванівни «Вокальна стилістика в українській рок-музиці: генеза, еволюція, сучасні репрезентації», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво, є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке відповідає «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., та вимогам, встановленим наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12 січня 2017 р., не містить ознак порушення академічної доброчесності, що дає підстави для присудження О. І. Яхно ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Офіційний опонент:

кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри музичного мистецтва естради
КЗВО КОР «Академія мистецтв імені
Павла Чубинського»

Вячеслав ОВСЯННИКОВ